

İki Dilde Bir Hayat: Almanya’da Yaşayan Türk Bireylerde Kod Değişimleri

Aysel Akca

International Burch University Eğitim ve Beşeri Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü

Yüksek Lisans, akcaa898@gmail.com, ORCID Kimliği: 0009-0002-7591-976X

Asist. Prof. Elif Derya Özdemir

SDU University, Kaskelen/KAZAKİSTAN <https://orcid.org/0009-0006-9397-9087>, elif.ozdemir@sdu.edu.kz

Özet

Almanya’ya 1960’lı yıllarda başlayan Türk göçü, zamanla kalıcı bir nüfusa dönüşmüş ve ikinci, üçüncü kuşak bireylerin iki dilli olarak yetişmesine yol açmıştır. Bu da sosyal çevre, eğitim ve kültürel aidiyet gibi faktörlere bağlı olarak iki dil arasında geçiş yapmalarına, yani kod değişimine zemin hazırlamıştır. Bu araştırmanın temel problemi, Almanya’da yaşayan Türk kökenli bireylerin günlük yaşamlarında Almanca ve Türkçe arasında gerçekleştirdikleri kod değişiminin nedenleri, biçimleri ve bu değişimin kimlik ile toplumsal aidiyet üzerindeki etkileridir. Araştırmanın amacı, iki dillilik durumunda ortaya çıkan kod değişimlerinin dilsel, sosyo-kültürel ve psikolojik boyutlarını incelemek, bireylerin bu iki dili hangi bağlamlarda ve ne tür stratejilerle kullandıklarını ortaya koymaktır. Çalışmada nicel ve nitel yöntemler birlikte kullanılmış; anket ve derinlemesine görüşmeler aracılığıyla veri toplanmıştır. Veriler, istatistiksel analizler ve söylem çözümlemesiyle değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda, kod değişiminin yalnızca dilsel bir tercih olmadığı, aynı zamanda bireylerin sosyal çevreye uyum sağlama, kültürel aidiyetlerini sürdürme ve kimliklerini ifade etme biçimi olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kod Değişimi, İki dillilik, Kimlik ve Aidiyet, Almanya, Türkçe

Two Languages, One Life: Code-Switching Among Turkish Individuals Living in Germany

Abstract

Turkish migration to Germany, which began in the 1960s, gradually transformed into a permanent population, leading to the emergence of second and third-generation individuals growing up bilingually. This has created a basis for code-switching between the two languages depending on factors such as social environment, education, and cultural identity. The main problem of this research is to explore the reasons, forms, and the impact of code-switching between German and Turkish in the daily lives of Turkish-origin individuals in Germany, particularly concerning their language proficiency, identity, and social belonging. The aim of the study is to examine the linguistic, socio-cultural, and psychological dimensions of code-switching in bilingual contexts and to identify the contexts and strategies in which individuals use both languages. A mixed-methods approach was employed, combining quantitative and qualitative data collection through surveys and in-depth interviews. The data were analyzed using statistical methods and discourse analysis. The findings indicate that code-switching is not merely a linguistic choice but also a means for individuals to adapt to their social environment, maintain cultural belonging, and express their identities.

Keywords: Code-Switching, Bilingualism, Identity and Belonging, Germany, Turkish

1. GİRİŞ

Dil Kavramı

Yaratılmış varlıklar hiyerarşisinde müstesna bir konuma sahip olan insan, Allah tarafından kendisine bahşedilen akıl ve ifade kabiliyeti sayesinde, arzularını ve ihtiyaçlarını sözlü iletişim yoluyla anlamlı ve medeni bir biçimde aktarabilmektedir. Bu ayrıcalıklı konum, insanın diğer canlılardan farklı olarak yapılandırılmış ve ses temelli dil sistemlerini kullanarak hem çevresiyle hem de yaratıcısıyla bilinçli bir iletişim kurabilme kapasitesine işaret etmektedir (Özdemir, Özdemir ve Uysal, 2017). İnsanların düşüncelerini, duygularını, isteklerini ve deneyimlerini başkalarına aktarmak için kullandığı, seslere, işaretlere veya yazıya dayalı sistemli bir iletişim aracıdır. Dil, yalnızca kelimelerin sıralanmasından ibaret olmayan; anlamı, bağlamı ve kültürel geçmişi de içinde barındıran dinamik ve canlı bir yapıdır. Dil, insanlar arası iletişim aracı olmanın yanı sıra bir kültürel inşa aracıdır ve sosyal etkileşimde inşa edici güce sahip olması yönüyle kimliğin, kişiliğin ve kültürün en önemli yapı taşıdır (Pamuk, 2017).

İki Dillilik

Küreselleşmenin ivme kazanması ve bireylerin artan iletişimsel gereksinimleri doğrultusunda, kişilerarası etkileşim günümüzde daha yoğun bir biçimde gerçekleşmektedir. Bu etkileşimin temel aracı olarak dil öne çıkmakta; bu bağlamda, bireylerin iletişim kapasitesini geliştirmek amacıyla yabancı dil öğrenimine yönelik eğilimleri güçlenmektedir. Ancak dil edinimi süreci, dünya üzerindeki dillerin farklı dil ailelerine mensup olmalarından kaynaklanan yapısal farklılıklar ile bu dillere içkin sosyo-kültürel öğelerin çeşitliliği nedeniyle çeşitli uyumsuzlukları ve kültürlerarası karşıtlıkları beraberinde getirebilmektedir (Yılmaz ve Özdemir, 2022). Bireyin iki veya daha fazla dili akıcı bir şekilde konuşma ve anlama becerisi olarak tanımlanabilir (Bloomfield, 1933). İkidillilik, sadece dil bilmekten öte, kişinin bu dilleri farklı bağlamlarda, farklı kişilerle ve farklı amaçlarla kullanabilme becerisini de içerir. Bu durum, bireyin zihinsel, kültürel ve sosyal yönlerini etkileyebilir; bazen avantajlar, bazen de zorluklar getirebilir. İkidillilik, bireyin yaşadığı çevre, aile yapısı, eğitim süreci ve toplumsal ilişkileri gibi pek çok etkenle şekillenen çok yönlü bir dilsel deneyimdir.

Kod Değişimi

Bireylerin bir konuşma sırasında bilinçli ya da bilinçsiz şekilde diller arasında geçiş yapmasını ifade eder. Bu geçiş, kelime, cümle ya da daha geniş söylemsel yapılar düzeyinde gerçekleşebilir. Kod değişimi (code-switching), iki dilli bireylerin hem dili anlama hem de sosyal bağlamda kimlik, yakınlık ya da grup aidiyeti kurma bağlamlarında stratejik ve amaçlı olarak diller arasında geçiş yapmalarına olanak sunar; böylece bu dilsel davranış, kullanılan sosyal ve kültürel bağlama dair önemli ipuçları verir (Auer, 2005). Almanca ve Türkçe arasındaki kod değişimlerinin özellikle göçmen topluluklar, iki dilli bireyler ve çok kültürlü iletişim bağlamlarında yaygın olduğu gözlemlenmektedir. Bu olgu, dilbilimsel açıdan sözdizimsel, anlamsal ve sesbilimsel boyutlarıyla incelenirken, sosyokültürel ve psikolojik faktörler de dikkate alınarak çok yönlü bir çerçevede ele alınmalıdır.

Kod değişimi, aynı zamanda bireyin kimlik oluşum sürecinde de etkili bir araçtır. İki dillilik, bireylerin çoklu kimliklere sahip olmasına ve bu kimlikleri farklı bağlamlarda ifade edebilmesine olanak tanır. Bu çerçevede, kod değişimi yapan bireyler yalnızca iki dil arasında geçiş yapmakla kalmaz, aynı zamanda farklı kültürel kimlikler arasında da stratejik bir geçiş gerçekleştirirler (Süverdem ve Ertek, 2020). Bu yönüyle kod değişimi, bireyin kültürel aidiyetini hem dilsel hem de sosyal anlamda yeniden kurgulamasına katkı sağlar.

1.1. Problem Durumu

Küreselleşme ve göç hareketleri sonucunda birçok birey, iki veya daha fazla dili aktif olarak kullanmaktadır. Almanca ve Türkçe, özellikle Almanya’daki Türk göçmenler arasında yoğun etkileşim içinde olan iki dildir. “Almanya’da yaşayan üçüncü kuşak Türk gençleri arasında Almanca–Türkçe kod değişimi, dillerin sosyal ve kültürel bağlamlarda nasıl etkileştiğini gösteren belirgin bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır” (Albayrak ve Erdoğan, 2020, s. 45). Bu etkileşim, bireylerin günlük iletişimlerinde kod değişimlerine yol açmakta ve bu değişimler,

dilbilimsel, sosyokültürel ve psikolojik açılardan incelenmesi gereken önemli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu bağlamda, Almanca ve Türkçe arasında kod değişimi yapan bireylerin dil kullanımlarını ne tür faktörlerin etkilediği ve bu değişimlerin bireylerin dil yeterliliği, kimlik algısı ve toplumsal etkileşimleri üzerindeki sonuçları önemli bir araştırma problemi olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.2. Problem Cümlesi ve Araştırma Soruları

Almanca ve Türkçe dillerini aktif olarak kullanan Almanya'daki Türk göçmenlerde kod değişimi hangi faktörlere bağlı olarak gerçekleşmektedir ve bu değişimler bireylerin dil yeterliliği ile kimlik algısını nasıl etkilemektedir?"

Almanca ve Türkçe arasında gerçekleşen kod değişimleri hangi sözdizimsel ve anlamsal yapılarda daha sık görülmektedir?

Bireylerin yaş, eğitim durumu ve dil yeterliliği kod değişimlerini nasıl etkilemektedir?

Almanca ve Türkçe arasında kod değişimi en sık hangi bağlamlarda (aile, iş, eğitim, sosyal medya vb.) gerçekleşmektedir?

İki dilli bireyler kod değişimi yaparken belirli dilbilgisel kurallara mı uymaktadır, yoksa değişim rastgele mi gerçekleşmektedir.

Türkçe ve Almanca arasında kod değişimi, hangi sosyokültürel faktörlerden (göçmenlik deneyimi, topluluk baskısı vb.) etkilenmektedir?

İlköğrenimini Almanya'da tamamlayan bireyler ile sonradan Almaya'ya gelen bireyler arasında kod değişimi bakımında farklılık var mıdır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Almanca ve Türkçe arasında gerçekleşen kod değişimlerini analiz ederek, bireylerin hangi durumlarda ve hangi kodlarda dil değişimi yaptıklarını belirlemektir. Kod değişiminin nedenlerini, bireysel ve toplumsal faktörlerle olan ilişkisini incelemek, bu olgunun dil kullanımı üzerindeki etkilerini ortaya koymak araştırmanın odak noktalarındandır. Bu bağlamda, kod değişiminin dilbilimsel, sosyo-kültürel ve psikolojik boyutları ele alınarak, iki dilli bireylerin dil seçim süreçleri daha iyi anlaşılmasına çalışılacaktır.

Bu çalışmada, Almanca ve Türkçe arasındaki kod değişimleri, hangi bağlamlarda yapıldığı, nedenleri ve etkileri incelenecektir. Kod değişiminin bireysel ve toplumsal düzeydeki yansımaları değerlendirilerek, iki dilli bireylerin dil kullanımlarına dair daha derinlemesine bir anlayış geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli ve Deseni

Bu araştırmada, Almanca-Türkçe arasında gerçekleşen kod değişimi olgusunu hem nicel hem de nitel yönleriyle ele almak amacıyla *karma yöntem* kullanılmıştır. Kod değişimi, yalnızca yüzeyde gözlemlenebilecek bir dilsel değişim değildir; aynı zamanda bireylerin kimlik inşası, sosyal aidiyet ve iletişim stratejileriyle de ilişkilidir. Bu nedenle yalnızca nicel verilerle sınırlı bir yaklaşım yerine, bireylerin dil kullanımına ilişkin öznel deneyimlerini ve anlam dünyalarını da yansıtan karma yöntem tercih edilmiştir. Bu yaklaşım sayesinde hem yaygın örüntüler belirlenmiş hem de bu örüntülerin arka planındaki nedenler anlaşılmasına çalışılmıştır.

Bu çalışmada, karma yöntem desenlerinden *yakınsayan (eşzamanlı) desen* kullanılmıştır. Bu desende araştırmanın nicel ve nitel aşamaları eş zamanlı olarak uygulanır ve nicel ve nitel yöntemin her ikisinin de eşit önceliğe sahip olduğu bu desende, ayrı veri çözümleme sürecinden sonra veriler birleştirilip beraber yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2019). Kod değişimi olgusu hem sayısal eğilimlerin belirlenmesini hem de katılımcıların bireysel ve sosyal bağlamlardaki

deneyimlerinin anlaşılmasını gerektirdiği için, bu desen araştırmanın amacıyla uyumlu bulunmuştur.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Almanya'nın Kuzey-Ren-Westfalya eyaletinde yaşayan ana dili Türkçe olan Türk bireyler. Kod değişimi üzerine yapılan çalışmalarda, evren genellikle iki ya da daha fazla dili bilen bireylerden oluşur. Evren, araştırmada sonuçların genellenmek istendiği tüm bireyleri kapsar (Büyüköztürk ve Diğerleri, 2019).

Örneklem ise Almanya'nın Kuzey-Ren-Wesfalya eyaletinde yaşayan hem Türkçe hem de Almanca konuşan ve diller arasında kod değişimi yapan farklı yaş ve meslek gruplarından 94 Kadın ve 29 Erkek katılımcıdan seçilmiştir. Örneklem seçiminde Amaçlı örneklemenin bir alt türü olan maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Farklı bireylerin (örneğin, yaş, cinsiyet, meslek gibi) geniş bir yelpazede temsil edilmesi hedeflenir. Amaç, konuya dair farklı bakış açılarını görmek ve karşılaştırmalı veriler elde etmektir. Maksimum çeşitlilik örnekleme, çalışılan olguya farklı bakış açıları getirebilecek bireylerin seçilmesini amaçlar. Bu yöntemle, evrende yer alan farklı özellikteki bireylerin temsil edilmesi sağlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2019).

Çalışma Almanca ve Türkçe konuşabilen farklı özelliklere sahip toplam 123 bireyin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara ait bilgiler Tablo 1, Tablo 2 ve Tablo 3'de belirtilmiştir.

Tablo 1

Araştırmaya Katılanların Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	F	%
Kadın	94	76
Kız	29	24
Toplam	123	100

Tablo 1'de ankete katılan bireylerin cinsiyetlerine göre frekans ve yüzdelik dağılımları verilmiştir. Buna göre ankete 29 erkek 94 kadın birey katılmıştır. Erkek katılımcı oranı kadın katılımcı oranına göre düşük olsa da her iki cinsiyete ulaşılmaya çalışıldığı görülmektedir.

Tablo 2

Araştırmadaki Katılımcıların Yaş Dağılımı

Yaş Aralığı	Frekans	Yüzde
10 -19 arası	24	20
20-29 arası	7	6
30-39 arası	40	34
40 ve üzeri	52	40

Tablo 2’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan 123 bireylerin yaşlara göre dağılımı bulunmaktadır. Katılımcıların yaş dağılımı 10 yaşından 40 yaş üzerine kadar farklı aralıklarda.Farklı yaş dağılımıyla yaştan kod değişimi üzerindeki etkilerini araştırmada daha kesin verilere ulaşılması hedeflenmiştir. Elde edilen verilere göre araştırmanın katılımcılarının büyük çoğunluğunu 40 yaş ve üzerindeki bireyler oluşturmaktadır. En az katılım da 7 frekans değeri ile 20-29 yaş arası bireylerden oluşur.

Tablo 3

Araştırmadaki Katılımcıların Meslek Dağılımı

Meslek	Frekans	Meslek	Frekans	Meslek	Frekans
Akademisyen	1	Hemşire	2	Sosyolog	2
Alltagshelferin	1	IT	2	Tagesmutter	1
Diyetisyen	1	Muhasebeci	1	Taksi şoförü	1
Doktor	1	Mühendis	3	Terzi	1
Ergoterapist	1	Odyometrist	1	Öğrenci	28
Erzieherin	2	Pedagog F.	3	Öğretmen	53

Ev Hanımı	6	Polis	1	İşletmeci	2
Eğitmen	2	Satış Danışmanı	1	İşçi	1
Fachgestellte	1	Serbest meslek	2		
Fachinformatiker	1	Sosyal çalışan	1		

Tablo 3'te görüldüğü gibi katılımcılar çok çeşitli meslek gruplarından oluşmaktadır. Böylece kişilerin sosyal kimliklerinin kod değişimine etkisini araştırma hedeflenmiştir. Tablo verilerine göre katılımcıların yarıdan fazlasını öğretmen ve öğrenciler oluşturmaktadır.

2.3. Verileri Toplama Araçları ,

Bu araştırmada veriler, anket ve birebir görüşme yöntemleriyle toplanmıştır. Katılımcıların dil kullanımıyla ilgili eğilimlerini, kod değişimi (code-switching) davranışlarını ve bu davranışların altında yatan nedenleri daha kapsamlı şekilde incelemek amacıyla çok boyutlu bir veri toplama aracı geliştirilmiştir. Araştırmalarda sıklıkla tercih edilen anket yöntemi, kolay uygulanabilirliği, düşük maliyeti ve doğrudan bilgi toplama imkânı sunması nedeniyle önemli bir veri toplama aracı olarak öne çıkmaktadır (PH Derneği, 2016).

Anket formu üç ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim durumu, İlkogretimini tamamladığı yer ve Almanya'da bulunma süresi gibi demografik bilgileri edinmeye yönelik sorular yer almaktadır. Bu sorular çoktan seçmeli ve kısa yanıtlı olarak hazırlanmıştır. İkinci bölümde, Almanca ve Türkçe dillerinin hangi oranda ve hangi alanlarda kullanıldığına dair çoktan seçmeli ve evet-hayır sorularına yer verilmiştir. Bu bölüm, bireylerin günlük yaşamlarında iki dili nasıl konumlandıklarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Sorular, *çoktan seçmeli ve kısa cevaplı*

Üçüncü bölümde ise katılımcılara, hangi kod değişimlerinin yapıldığını, bu değişimlerin hangi iletişim bağlamlarında ortaya çıktığını ve nedenlerini anlamaya yönelik açık uçlu sorular

yöneltmiştir. Bu sayede hem nicel hem nitel veriler elde edilerek, katılımcıların kod değişimi konusundaki kişisel deneyim ve algılarına dair daha derinlemesine bilgiler toplanmıştır.

Ayrıca, bazı katılımcılarla yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler, anket bulgularını destekleyici nitelikte olup, belirli yanıtların arka planını ve bireysel anlatıları derinlemesine analiz etmeye olanak sağlamıştır. Görüşme yöntemi, katılımcıların kendi ifadeleriyle deneyim ve düşüncelerini aktarmalarına olanak tanıyarak, diğer yöntemlerin sunamadığı ayrıntılı ve açıklayıcı bilgiler elde edilmesini sağlamaktadır (Erdem, 2023).

2.4. Verilerin Toplanması ve Verilerin Analizi

Bu araştırmada nitel ve nicel veri toplama yöntemleri bir arada kullanılmıştır. Çalışmanın temel amacı, Almanca ve Türkçe arasında gerçekleşen kod değişimlerinin türlerini, sıklığını ve bağlamlarını ortaya koymak olduğundan, hem geniş katılımcı kitlesinden sayısal veri elde etmek hem de bireysel dil kullanım pratiklerini derinlemesine anlamak hedeflenmiştir. Bu doğrultuda iki aşamalı bir veri toplama süreci izlenmiştir: ilk aşamada anket yöntemiyle nicel veriler elde edilmiş, ikinci aşamada ise yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla nitel bilgiler toplanmıştır.

Anket formu, araştırmanın kuramsal çerçevesine ve literatürde öne çıkan kod değişim türlerine dayalı olarak hazırlanmıştır. Katılımcıların yaş, eğitim durumu, meslek, dil hakimiyeti, günlük dil kullanımı ve bağlamları ve kod değişimine ilişkin tutumlarını ölçmeyi amaçlayan sorular içeren bu form çevrimiçi ortamda uygulanmıştır. Anket sonuçları bir Excel dosyasında bir araya toplanmış, hem frekans dağılımları hem de yüzdelik oranlar üzerinden değerlendirilmiş, elde edilen veriler tablo ve grafiklerle görselleştirilerek analiz edilmiştir. Bu sayede, katılımcıların kod değişimiyle ilgili genel eğilimleri, hangi bağlamlarda hangi dil öğelerini tercih ettikleri ve kod değişim sıklıkları ve çeşitleri gibi unsurlar istatistiksel olarak ortaya konulmuştur.

İkinci aşamada gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler ise daha derinlemesine bir anlayış geliştirmeyi amaçlamıştır. Önceden sözlü veya yazılı izinleri alınarak yapılan görüşmelerde kullanılan sorular önceden belirlenmiş olmakla birlikte, katılımcının verdiği yanıtlara göre esneklik sağlanmış, belirli konular gerektiğinde detaylandırılmıştır. Bu yöntem, katılımcıların kod

değişimini nasıl deneyimledikleri, hangi durumlarda dil değiştirdikleri ve bu değişimi nasıl yorumladıkları gibi konulara dair zengin içerikli veriler sunmuştur. Görüşmelerde ilk olarak kısa notlar alınmış, ardından temize çekilerek tematik analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. "Tematik analiz, verilerdeki örüntüleri (temaları) tanımlamak, analiz etmek ve raporlamak için kullanılan bir yöntemdir" (Braun ve Clarke, 2006, s. 79). Kodlama sürecinde, tekrar eden ifadeler, tutumlar ve dilsel tercihler ön plana çıkarılmış, bu bulgular belirli temalar altında toplanarak yorumlanmıştır.

Elde edilen veriler Excel ortamında sistematik biçimde düzenlenmiş, nicel bulgular grafiklerle desteklenerek görsel açıklayıcılık artırılmıştır. Nitel veriler ise doğrudan alıntı yapılmaksızın temsili ifadelerle özetlenmiş, her bir temanın altında bu ifadeler analiz edilerek yorumlanmıştır. Anket ve görüşme verilerinin birlikte değerlendirilmesi, çalışmanın hem geniş katılımcı kitlesinden gelen eğilimleri hem de bireysel deneyimleri kapsamasını sağlamış, bu da araştırmanın güvenilirliğini ve derinliğini artırmıştır. "Anket tekniğinde kısa sürede çok sayıda kişiden veri elde edilebilirken görüşme tekniğinde bu mümkün değildir. Ayrıca görüşmecinin görüşme sürecine kendi bakış açısı ile yaklaşarak öznelliğini yansıtmaya olasılığı mevcuttur" (Ertugay, 2019, s. 144).

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde farklı yaş aralıklarında ve farklı meslek gruplarından 94 Kadın 29 erkek katılımcıdan anket ve görüşme yoluyla elde edilmiş bulgulara ve bu bulguların farklı kategorilerde değerlendirilmesine yer verilmiştir. Veriler İlk olarak bir Excel dosyası üzerinde bir araya getirilip daha sonra da incelenecek durumlara göre düzenlenmiştir.

3.1. Cinsiyetin ile Kod Değişimi Üzerine Etkisi

Almanca veya Türkçe kelimelerde kod Değişimi yapıyormusunuz sorusuna olumlu cevap veren katılımcıların cinsiyet dağılımı ile ilgili veriler aşağıdaki gibidir.

Tablo 4

Cinsiyete Göre Kod Değişimi

Cinsiyet	A-T (Frekans)	A-T (Yüzde)	T-A (Frekans)	T-A (Yüzde)
Kadın	41	43	79	84
Erkek	9	31	21	72

Tablo 4, kadın ve erkek katılımcılar arasında Almancadan Türkçeye (A-T) ve Türkçeden Almancaya (T-A) kod değişiminin dağılımını göstermektedir. Cinsiyet dağılımında yüzdelerin birbirine çok yakın olmasından yola çıkılarak cinsiyetin kod değişim üzerinde doğrudan ve bariz bir etkisi olmadığı söylenebilir. Ancak kadınların her iki yönde de daha yüksek kod değişimi yapması kadınların iletişimde iki dili daha esnek kullandığını gösterebilir. Bunun yanında her iki cinsiyette de Türkçe’den Almanca’ya kod değiştirme eğilimin daha fazla olduğu gözlenmektedir

3.2. Katılımcıların Yaşının Kod Değişimine Etkisi

Farklı yaş gruplarından katılımcıların kod değişimi frekans ve yüzderine dair veriler aşağıdaki tablo ve grafikteki gibidir. Daha sağlıklı veriler elde etmek için çok farklı yaşlara sahip katılımcılara ulaşılmış, daha sonra yaş aralıklarına göre gruplandırılmıştır.

Tablo 5

Yaş Gruplarına Göre Kod Değişimi

Yaş Aralığı	A-T (Frekans)	A-T (Yüzde)	T-A (Frekans)	T-A (Yüzde)
10 -19 arası	17	71	23	96
20-29 arası	2	29	7	100

30-39 arası	13	33	31	31
40 ve üzeri	18	35	39	75

Tablo 5 verilerine göre yaş grupları arasında kod değişim sıklığında dikkat çekici farklılıklar gözlemlenmektedir. 10-19 yaş aralığındaki bireylerde hem Almanca-Türkçe (A-T) hem de Türkçe-Almanca (T-A) yönünde kod değişimi oldukça yüksektir (A-T: %71, T-A: %96). Bu durum, genç bireylerin iki dili de aktif ve esnek şekilde kullandıklarını göstermektedir. 20-29 yaş grubunda A-T kod değişimi düşüktür (%29), ancak T-A kod değişimi %100 ile en yüksek seviyededir. Bu, bireylerin özellikle Almanca ifadelerle daha çok başvurduklarını ve belki de eğitim ya da iş ortamlarında Almanca baskın olduğu için bu yönde kod değiştirme ihtiyacı duyduklarını düşündürülebilir. Ayrıca bu her iki gruptaki bireylerin büyük çoğunluğunun ilköğretim eğitimlerini Almanya’da Almanca dilinde aldıkları için Almanca’ daha hakim ve daha yatkın oldukları sonucuna da varılabilir.

30-39 yaş grubunda ise A-T oranı %33, T-A oranı ise oldukça düşük (%31) kalmıştır. Bu grup, dil geçişlerinde daha dengeli ve kontrollü bir kullanım sergiliyor olabilir. 40 yaş ve üzerindeki bireylerde ise A-T oranı %35, T-A oranı %75’tir. Bu da yaş arttıkça Türkçe’ye dönüşün daha sınırlı, ancak Almanca kullanımının hâlâ güçlü olduğunu ortaya koymaktadır. Genel olarak, yaş arttıkça A-T yönündeki kod değişiminin azaldığı; buna karşın T-A yönündeki kod değişiminin genç bireylerde daha yoğun olduğu gözlemlenmektedir. Bu farklılıklar, bireylerin yaşla birlikte dil yeterlilikleri, sosyal çevreleri ve iletişim ihtiyaçlarına göre kod değişim eğilimlerinin değiştiğini göstermektedir.

3.3. Günlük Ana Dil Kullanımının Kod Değişimi Üzerine Etkisi

Katılımcılara gün içerisinde yaklaşık Almanca ve Türkçe kullanma süreleri yüzde olarak sorulmuş ve verdikleri cevaplar Ana Dil temel alınarak aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

Günlük kullanım yüzdesi	A-T (Frekans)	A-T (Yüzde)	T-A (Frekans)	T-A (Yüzde)	Tablo 6
%40a kadar	13	57	20	87	Günlük
%50-%60	12	34	33	92	Ana Dil
%60 üzeri	25	39	46	72	Kullanım
					Süresine

Göre Kod Değişimi

Tablo 6’daki verilere göre günlük ana dil (Türkçe) kullanım yüzdesi arttıkça Almanca-Türkçe (A-T) yönündeki kod değişim oranı artmakta, Türkçe-Almanca (T-A) yönündeki kod değişim oranı ise azalmaktadır. Örneğin, günlük Türkçe kullanım oranı %40’a kadar olan bireylerin %57’si A-T yönünde kod değişimi yaparken, bu oran %60 üzeri kullanımda %39’a düşmektedir. Öte yandan, T-A yönündeki kod değişimi %40’a kadar Türkçe kullananlarda %87 iken, %60 üzeri kullananlarda bu oran %72’ye düşmektedir. Bu durum, ana dilin daha yoğun kullanılmasıyla bireylerin Almancadan Türkçeye geçiş yapma ihtiyacının azaldığını, ancak Türkçe’den Almanca’ya geçişin (T-A) daha az baskın hale geldiğini göstermektedir. Bu da, dil hakimiyeti arttıkça bireylerin hedef dile daha az bağımlı kaldığını ve ana dilde daha sürekli iletişim kurduklarını düşündürülebilir.

3.4. Katılımcıların Mesleklerinin Kod Değişimi Üzerindeki Etkisi

Çok çeşitli meslek gruplarından katılımcılara kod değişimi durumları sorulup Meslek yada Eğitim Durumu’nun kod değişimine etkisi araştırılmak istenmiştir. Elde edilen veriler Frekans olarak aşağıdaki Tablo ve Grafikte görülmektedir.

Tablo 7

Mesleklere Göre Kod Değişimi

Meslek	Almanca-Türkçe	Türkçe-Almanca
Akademisyen	0	1
Alltagshelferin	0	1
Diyetisyen	0	0
Doktor	1	1
Ergoterapist	0	1
Erzieherin	2	3
Ev Hanımı	4	5
Fachgestellte	1	1
Fachinformatiker	0	1
Hemşire	1	1
IT	1	2
Muhasebeci	1	1
Mühendis	0	2
Odyometrist	1	1
Pedagog F.	0	3
Polis	0	0
Serbest meslek	2	3
Sosyalçıalışan	0	0
Sosyolog	2	1

Tagesmutter	0	1
Taksi şoförü	0	0
Terzi	0	1
Öğrenci	19	27
Öğretmen	13	41
İşletmeci	2	2
İşçi	0	0

Tablo 7’deki verilere göre meslek gruplarının kod değişim sıklığı farklılık göstermektedir. Eğitim sektöründe çalışan bireyler, dil kullanımında daha fazla kod değişimi yapma eğilimindedir. Özellikle öğretmenler (A-T: 13 kişi, T-A: 41 kişi) ve öğrenciler (A-T: 19 kişi, T-A: 22 kişi) kod değişimini en sık gerçekleştiren meslek grupları arasında yer almaktadır. Bu durum, bu mesleklerde bireylerin hem Türkçe hem Almancayı aktif olarak kullanma gerekliliği içinde olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Buna karşılık, mühendis, diyetisyen, polis veya taksi şoförü gibi bazı meslek gruplarında kod değişimi çok düşük seviyededir. Bu da mesleki ortamın dilsel çeşitliliği ya da gereksinimiyle ilişkili olabilir. Sonuç olarak, bireylerin mesleki pratikleri, hangi dilde daha yoğun iletişim kurduklarını ve bu doğrultuda hangi yönde daha fazla kod değişimi yaptıklarını etkilemektedir.

3.5. Bağlama Göre Dil Kullanım Tercihleri

Katılımcıların bağlamlara göre dil kullanım tercihlerini ve bunun kod değişimi ile bağlantısını elde etmek amacı ile farklı katılımcılarına hangi durumlarda Almanca hangi durumlarda Türkçe tercih ettiği sorulmuştur. Katılımcılarda kafa karışıklığı oluşturmamak için bu bağlamlar Okul/İş, Ev, Arkadaş Çevresi, Akraba Ortamı, Doktor Randevuları ve Resmi urumlar olmak üzere altı kategoride sınırlanmıştır.

Tablo 8

Bağlama Göre Dil Kullanımı

Bağlam	Almanca Kullanım	Türkçe Kullanım
Okulda/İşte	104	6
Evde	18	119
Arkadaş Çevresinde	44	116
Akraba Ortamında	8	106
Doktor Randevularında	116	5
Resmi Kurumlarda	122	1

Verilen tabloya göre, bireylerin dil tercihleri bulundukları bağlama göre önemli ölçüde değişmektedir. Okulda veya iş yerinde Almanca açık ara baskın dildir (104 kişi), bu durum Almanca'nın resmi ve profesyonel ortamlarda temel iletişim aracı olduğunu göstermektedir. Buna karşılık, ev ortamında Türkçe büyük oranda tercih edilmektedir (119 kişi), bu da bireylerin aile içi iletişimde ana dillerine yöneldiklerini göstermektedir.

Arkadaş çevresinde de Türkçe kullanımı (116 kişi) Almancaya göre çok daha yüksektir (44 kişi). Bu, bireylerin sosyal ilişkilerde daha samimi ve kendilerini rahat hissettikleri dili — burada Türkçeyi — kullanmayı tercih ettiklerini ortaya koymaktadır. Akraba ortamında ise Türkçe yine baskındır (106 kişi), Almanca kullanımı ise oldukça sınırlıdır (8 kişi).

Bunun yanında Doktor randevularında ve Resmi Kurumlarda neredeyse sadece Ana Dil kullanıldığı görülmektedir. Bunun bir tercihden ziyade zorunluluk olduğu söylenebilir.

Bu sonuçlar, bireylerin diller arası geçiş yaparken bağlamın belirleyici bir rol oynadığını ve Türkçenin daha çok özel ve sosyal alanlarda, Almancanın ise daha çok kurumsal ve kamusal alanlarda tercih edildiğini göstermektedir. Bu bağlam farkı, kod değişimin yönünü ve sıklığını doğrudan etkilemektedir.

3.6. En Sık Kod Değişimine Uğrayan Kelimeler

Katılımcılara Almanca konuşma esnasında en çok kullandığı Türkçe kelimeler ve Türkçe konuşma esnasında en çok konuştuğu Almanca kelimeler sorulmuş aşağıdaki Tablo ve Grafiklerdeki veriler elde edilmiştir. Bu cevaplar o an akıllarına ilk gelen kelimelerdir. Bu demek oluyor ki bunun dışında da kullanılan Almanca veya Türkçe kelimeler olabilir. Burada hedef en sık hangi Dilbilimsel kavramlarda kod değişimi yapıldığını tesbit etmektir.

Tablo 9

En Sık Kod Değişimine Uğrayan Kelimeler

Türkçe Kelime	Frekans (T)		
Yani	12	şey	3
zannettim	1	yemek isimleri	2
inşallah	6	tamam	10
maşallah	6	aynen	2
ama	3	evet	7
öyle değil	1	işte	1
yok yani	1	hayır	6
gibi	2	anladım	1
hani	1	anne	1
ve	1	baba	1
belirli değil	1	nasıl	1
mükemmel	1	ne oldu	1

bunun için	1	pardon	1
ilgeçler	1	şu	1
baksan	1	yada	1
dostum	1	Aferin	2
abla	1	kültürel kelimeler	1
kısmet	1	sayılar	1
boşver	1	yok	1
fiiller	1	niye	3
Almanca Kelime	Frekans (A)		
Günlük kelimeler	3	nein	31
akademik kelimeler	1	stop	1
terimler	1	Ach so	14
Yiyecek isimleri	1	einfach	12
Duruma göre	1	genau	1
Esya isimleri	1	Bus	2
Gün ve ay isimleri	1	bitte	8
Okulla ilgili kelimeler	1	alles gut	1
Her türlü	1	kein problem	1
Kurumsal ifadeler	1	stau	1
belirli değil	1	doch	17

İki Dilde Bir Hayat: Almanya’da Yaşayan Türk Bireylerde Kod Değişimleri

Türkçe karşılığı	1	okey	1
olmayan			
Fiiller	1	echt	1
sayılar	1	Betreuung	1
Termin	40	Eltern	1
Lust	2	Frühstück	1
Danke	9	Thema	1
Entschuldigung	2	zusammen	1
klar	2	wirklich	1
probe	1	leider	3
Ausbildung	1	was	2
Weiterbildung	1	gut	3
Schulung	1	Leute	2
training	1	also	6
Arbeit	1	dann	2
krank	1	jetzt	2
ja	31	weiter	2
nein	31	komm	3
stop	1	Bahnhof	3
Ach so	14	Tankstelle	1
einfach	12	ich weiß nicht	1
genau	1	Mach dir keine	2
		Sorge	

Bus	2	falsch	1
bitte	8	denken	1
alles gut	1	Verantwortung	1
kein problem	1	lass es	1
stau	1	Uhr	1
doch	17	Kirche	1
okey	1	deswegen	1
echt	1	Pause	1
Betreuung	1	Schild	1
Eltern	1	Egal	5
klar	2	aber	5
probe	1	und	1
Ausbildung	1	Kindergarten	4
Weiterbildung	1	natürlich	4
Schulung	1	super	1
training	1	ales klar	2
Arbeit	1	schön	1
krank	1	oder	3
ja	31	Pommes	1
sonst	1	Vertrag	1
geht nicht	1	vielleicht	3
Katastrophe	1	schon	1

kompliziert	1	Hausaufgabe	1
na ja	1	Antrag	1
Fehler	1	Stunde	1
Tschüss	1	Schule	1
selbstständig	1	Spielögruppe	1
deshalb	1	richtig	1
weil	1	warum	6

Verilen tabloya göre, Türkçede en sık kod değişimine uğrayan kelimeler arasında "yani" (12 kez), "tamam" (10 kez), "evet" (7 kez), "inşallah" ve "maşallah" (6'şar kez) öne çıkmaktadır. Bu kelimeler genellikle gündelik konuşmalarda sıkça kullanılan, duygusal, onaylayıcı ya da anlatımı yumuşatan ifadeler olup, anadil refleksiyle konuşmaya doğal şekilde dâhil edilmektedir. Almanca tarafında ise en yüksek frekansa sahip kelime "Termin" kelimesidir. Bunun sebebi bu kelimenin Almaya’da günlük hayatta çok kullanılmasıdır. Ayrıca diğer yüksek frekansa sahip olan "ja" ve "nein" (31'er kez), ardından "Ach so" (14 kez), "einfach" (12 kez) ve "Danke" (9 kez) gibi kısa, temel tepkiler ve ifadeler olmuştur. Bu, Almanca konuşan bireylerin özellikle tepki ve onay ifadelerini hedef dilde vermeye daha yatkın olduklarını göstermektedir. AzrGenelde Türkçede kalıp ve duygusal ifadeler kod değişiminde öne çıkarken, Almancada temel iletişim unsurları ve pratik kelimeler ağırlıktadır. Bu fark, her iki dilin hangi bağlamlarda daha baskın kullanıldığını ve bireylerin iki dil arasında geçiş yaparken hangi tür kelimeleri daha çok tercih ettiklerini göstermesi açısından anlamlıdır.

3.7. Kod Değişimi Sebepleri

Katılımcılara Almanca’dan Türkçe’ye yada Türkçe’den Almanca’ya kod değişimi nedenleri sorulmuş ve verilen cevaplar aşağıdaki Tabloda düzenlenmiştir.

Tablo 10

Kod Değişimi Sebepleri

Almancadan Türkçeye

Yetersiz Dil Seviyesi

Almancasını hatırlamıyorum

Muhatabım anlamıyorsa

Almanca karşılığı yok

Alışkanlık

Türkçe düşünüyor olmak

İstemsizce

Arkadaş ortamında muhabbette varkına varmadan

Kelimeyi bilmemek

Sık kullanılan kelimelerde

Almanca kelime bilgimin az olması

Almanca ifade etmekte zorlanmak

Dile kolay gelmesi

İlk akla Türkçesi gelmesi

Yeni bir dil öğrenme süreci

İrade dışı

Hızlı konuşunca

Daha anlaşılır olur

Türkçeden Almancaya

Türkçe karşılığı yok

İlk aklıma Almancası geliyor

Muhabbette kolay geliyor

Akla ilk geliyor

İlk Almancasını öğrendiğim için

Kalıplaşmış çok kullanılan kelimeler

Dil alışkanlığı

Daha kolay

Kelimelerin sık kullanılması

İstemsizce

Türkçe kelimenin az kullanılması

Terimlerin Türkçesini bilmiyorum

Daha kolay ve akıcı

Almancası daha basit ve yaygın

Daha iyi ifade ediliyor

İlk Almancası akla geliyor

Pratik geliyor

Anlama güç katıyor

Çocukların dili öğrenmesi için

Bir olay anlrtırken daha kolay
Sürekli duymak
Konuşmayı renklendiriyor
Kelimenin Türkçeleşmesi
Mantıklı
Dil yetersizliği
Türkçe eğitim almamış olmam
Türkçem zayıf
Sinirlenince veya heyecanlanınca

Verilen nedenler, Almanca’dan Türkçe’ye ve Türkçe’den Almanca’ya yapılan kod değişimlerinin farklı zihinsel, sosyal ve dilsel motivasyonlara dayandığını göstermektedir. Almanca’dan Türkçe’ye kod değişimin en sık gerekçeleri arasında “yetersiz dil seviyesi”, “kelime bilgisi eksikliği”, “alışkanlık” ve “istemsizce” gibi nedenler yer alırken; bireylerin anadili olan Türkçede yeterli kelime dağarcığına sahip olmamaları ya da Almanca kelimenin daha pratik ve hızlı gelmesi de öne çıkan sebepler arasındadır. Öte yandan, Türkçeden Almancaya kod değişimi daha çok “Türkçe karşılığı olmaması”, “ilk akla Almanca kelimenin gelmesi” veya “terimlerin Türkçesinin bilinmemesi” gibi durumlarla açıklanmıştır. Bu, bireylerin eğitim dili olarak Almancayı kullanmalarından, bazı kavramları Almanca olarak öğrenmiş olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca, “çocukların dili öğrenmesi için” ya da “konuşmayı renklendirmek” gibi pedagojik ya da stilistik sebeplerin de rol oynaması dikkat çekicidir. Genel olarak, her iki yönlü kod değişimi de bireylerin dilsel yeterlilikleri, sosyal çevreleri, alışkanlıkları ve iletişimde pratiklik arayışları gibi çok katmanlı dinamiklere dayanmaktadır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuçlar

Yapılan analizler ve elde edilen veriler, kod değişiminin yaş, meslek, eğitim durumu, bağlam ve bireyin dilsel yeterlilik düzeyi gibi çok çeşitli etkenlerle ilişkilendirilebileceğini göstermektedir. Özellikle yaş değişkeni, kod değişimi eğiliminde açık bir farklılığa işaret etmektedir. Genç katılımcılar, özellikle 10-19 yaş grubundakiler, iki dili bir arada kullanma sıklığı açısından daha yüksek oranlar göstermektedir. Cinsiyet açısından ise kod değişim sıklığında belirgin bir fark gözlemlenmemiştir.

Bununla birlikte, meslek grupları arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Eğitim sektörü mensupları, özellikle öğretmenler ve öğrenciler, daha sık kod değişimi yapmaktadır. Bu gruplarda kod değişiminin artmasının nedeni, dilin iletişimdeki işlevselliği ve mesleki bağlamda iki dilli olma gerekliliği ile ilişkilendirilebilir.

Kod değişimi en çok ev ortamı ve arkadaş çevresinde Türkçe'den Almanca'ya gerçekleşmektedir. Katılımcılar bu ortamlarda daha rahat ve doğal bir şekilde iletişim kurduklarını, bu yüzden dil geçişlerinin farkında olmadan gerçekleştiğini belirtmişlerdir. Okul ve iş gibi resmi ortamlarda Almanca ağırlıklı kullanım söz konusu olsa da, duygu aktarımı ya da özel durumlar söz konusu olduğunda Türkçe ifadelerin tercih edildiği görülmüştür. Ayrıca bu dilsel geçişlerin, bireyin kimliğini ifade etme biçiminde önemli bir rol oynadığı ve kendini daha iyi ifade etme, karşı tarafa daha net anlatma gibi motivasyonlara dayandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Almanya'da doğup büyüyen ve sonradan gelen bireyler arasında kod değişim davranışlarında belirgin farklar gözlemlenmiştir. Almanya'da doğup büyüyen bireyler, özellikle çocukluklarından itibaren iki dili bir arada kullandıkları için kod değişimini daha doğal ve içselleştirilmiş bir şekilde gerçekleştirmektedir. Türkiye'de ilköğrenimini tamamlayıp Almanya'ya sonradan gelen bireyler ise genellikle daha bilinçli ve bağlam odaklı kod değişimi yapmaktadır. Bu bireyler yoğun bir dil öğrenme sürecinde olduklarından olabilecek tüm durumlarda dil pratiği yapma amacıyla Türkçe konuşulan bağlamlarda Almanca kelimeleri bilinçli yada bilinçsiz olarak konuşma içerisine dahil ediyorlar. Ancak Almanca kullanım esnasında Türkçe'ye geçiş çok daha az gerçekleşmektedir.

Katılımcıların verdiği cevaplara göre, kod değişimi özellikle kısa ifadeler, ünlemler, selamlaşma ve onay sözcükleri gibi günlük kullanıma ait dil yapılarında sıklıkla görülmektedir. Almancada sık kullanılan 'ja', 'nein', 'bitte', 'danke' gibi ifadeler Türkçe cümle içinde doğal bir şekilde yer alabilmektedir. Ayrıca bağlaçlar, fiiller ve kalıp ifadelerde de kod değişimi gözlemlenmiştir. Bu durum, bireylerin bazı terimleri bir dilde daha hızlı ya da alışkanlıkla kullanmasıyla açıklanabilir. Bunun yanında Almanca’da bir anlamı ve Türkçe’de de karşılığı olmayan 'doch', 'schon', 'Ach so' gibi kelimelerde özellikle arkadaş ortamlarında ve koyu muhabbetlerde bir refleks olarak istemsizce kullanılmaktadır.

Bunun yanında Almanca’da günlük hayatta çok sık kullanılan bazı kelimeler henüz Almanya’ya yeni gelmiş olan bireyler tarafından bile Türkçe karşılıkları yerine Almanca haliyle kullanılmaktadır. Örneğin Türkçe karşılığı randevu 'Termin' kelimesi genel olarak Almanca kullanılıyor. Bunun sebebi randevu kelimesi Türkçe’de çok sık kullanılmazken, Almanya’da hem insanların çok sıklıkla özellikle yabancılar dairesi ve resmi kurumlarda randevularının olması hem de özel buluşmalar için dahi Termin kelimesinin kullanılmasından dolayı dile yerleşmesi olabilir. 'Bahnhof(Tren garı)', 'Schule(Okul)', 'Kindergarten' kelimeleri de bu bağlamda Kod değişimine yol açan bazı kelimelerdir.

Ayrıca kod değişimi her zaman belirli dilbilgisel kurallara uygun gerçekleşmemektedir. Ancak bazı katılımcılar, geçişin cümle yapısına zarar vermemesi için bilinçli bir şekilde sözcük ya da ifadeleri tercih ettiklerini belirtmiştir. Genelde sözcük ya da kısa kalıp düzeyinde gerçekleşen geçişlerde gramer ihlalleri görece azdır; ancak uzun yapılarla yapılan değişimlerde dil yapılarında karmaşalar görülebilmektedir. Örneğin Almanca’da fiil ikinci pozisyonda yer aldığından Türkçe konuşmada da bu şekilde kullanılabilir.

Ayrıca bazen Almanca kelimelerin direk tercümesi kullanılabilir bu da Türkçede yanlış yada alışılmamış bir kullanım olabilir. Örneğin sınav olmak yada sınava girmek ifadesi Almancada *Arbeit schreiben* yani sınav yazmak şeklinde çevrildiğinden özellikle gençler arasında bu şekilde kullanılmaktadır.

Konuşma dili dışında yazı dilinde de bazı değişimler yaşanmaktadır. Örneğin Almancada hem özel hem de cins isimler cümle ortasında dahi büyük harfle başlamaktadır. Özellikle burada eğitim alanında çalışan yada öğrenim gören bireyler Türkçe yazıda da istemsizce bu kuralı kullanmaktadır.

4.2. Öneriler

- Dil eğitim programları kod değişimi gerçeğine uyumlu hale getirilmeli.
- Öğretmen yetiştirme programlarında kod değişimi eğitime yer verilmeli.
- Ailelere ve topluma yönelik bilinçlendirme çalışmaları.
- Kod değişiminin sosyal medya ve dijital ortamlar üzerindeki rolü araştırılmalı.
- Göçmen bireylerin kimlik gelişimine yönelik psikososyal destek Programları planlanmalı.
- Kurumsal ortamlar ve iş yerleri için dil politikası geliştirilmeli.
- İleri düzey akademik çalışmalar için yeni saha alanları açılmalı.
- Sözdizimsel düzeyde hangi yapıların kod değişime daha açık olduğuna dair ayrıntılı gramer temelli çalışmalar yapılmalıdır.

Sonuç olarak, Almanya’da yaşayan Türk toplumunda kod değişimi ve çift dillilik, çok kültürlü yaşamın, kimlik inşasının ve toplumsal entegrasyonun ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Bu bağlamda yapılan her araştırma, sadece akademik bilgi üretimine değil, aynı zamanda eğitim politikalarının geliştirilmesine, kültürel çeşitliliğin korunmasına ve çok kültürlü toplumların daha kapsayıcı hale gelmesine katkı sağlayacaktır. Kod değişimi bir eksiklik değil, bireyin iletişim gücünü artıran ve kültürel zenginliğe işaret eden bir dilsel strateji olarak görülmeli; bu doğrultuda

iki dilliliğin sürdürülebilirliği ve dengeli gelişimi desteklenmelidir. Bununla birlikte, üçüncü kuşakta Türkçenin kullanımında yaşanan sınırlılıklar ve anadil yeterliliğindeki azalma, dil kayması riskini de beraberinde getirmektedir. Bu nedenle, iki dillilik ve kod değişimi olgusunun sürdürülebilir biçimde dengelenmesi, hem bireysel dil yetkinliği hem de kültürel aktarım açısından önemlidir.

KAYNAKÇA

Albayrak, T. ve Erdoğan, E. (2020). Almanya’da yaşayan üçüncü kuşak Türklerde sık kullanılan kod aktarım türleri – Bir söylem analizi. *Alman Dili ve Kültürü Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 39–56.

Albayrak, T. ve Erdoğan, E. (2020). Almanya’da yaşayan üçüncü kuşak Türklerde sık kullanılan kod aktarım türleri – Bir söylem analizi (Yayınlanmış Yüksek lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.

Auer, P. (2005). A postscript: Code-switching and social identity. *Journal of Pragmatics*, 37(3), 403–410

Bloomfield, L. (1933). *Language*. New York: Holt, Rinehart & Winston.

Braun, V. ve Clarke, V. (2006). *Using thematic analysis in psychology*. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (26. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Erdem, M. (2023). Görüşme yönteminin ayrıcalıkları. In *Nitel araştırma yöntemleri* (s. 45–62). Ankara: Örnek Yayıncılık.

Ertugay, A. B. (2019). *Nitel araştırmalarda görüşme teknikleri* (s. 144). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Özel Sayı 2, 141–160.

Özdemir, C., Özdemir, E. D. ve Uysal, L. (2017). Dillerin Ortaya Çıkışı ve Gelişmesi Üzerine Bir Değerlendirme. *Science and Life of Kazakhstan Journal*, 2(44), 131-134.

Pamuk, İ. (2017). *Türkiye kökenli öğrencilerin kimlik inşasına ve aidiyet gelişimine Alman vatandaşlık eğitiminin katkıları* (Yayınlanmış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı, İstanbul.

Psikiyatri Hemşireleri Derneği. (2016). *Veri toplama yöntemleri* [PDF]. PH Derneği. https://phdernegi.org/wpcontent/uploads/2016/03/veri_toplama_yontemleri.pdf

Süverdem, F.B. ve Ertek, B. (2020). *İki dillilik ve iki kültürlülük: Göç, kimlik ve aidiyet*. *The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences*, 6(2), 183–207. <https://doi.org/10.34137/jilses.826142>

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2019). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, A. ve Özdemir, C. (2022). Çok Dilli Eğitim Sistemindeki Öğrencilerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Konuşma Becerisinin Gelişiminde Yaşadıkları Zorluklar: Irak Örneği. *Journal of Social Research and Behavioral Sciences*. 8(15), 170-197. DOI: 10.52096/jsrbs.8.15.13